

Tvåspråkighetsprogram för veterinärmedicinska fakulteten

Utkast 6.6 2011

1. Bakgrund

Helsingfors universitet är det enda mångdisciplinära universitet i Finland vars undervisningsspråk är, enligt lag, både finska och svenska. Dessa språk är jämvärdiga undervisnings- och examensspråk. Veterinärmedicinska fakulteten hör till en av de fyra fakulteter som dessutom har riksansvar för den svenskspråkiga undervisningen inom sitt ämne. I Helsingfors universitets strategi för 2010-2012 konstateras att tvåspråkigheten är en viktig del av vår nationella kultur och att Helsingfors universitet därför bör ge undervisning på de båda inhemska språken inom de viktigaste vetenskapsområdena.

Den svenskspråkiga verksamheten vid Helsingfors utvecklas och samordnas av Svenska verksamhetsnämnden, som leds av universitetets prorektor med ansvar för svenskspråkig undervisning. På fakultetsnivå ansvarar en av prodekanerna för tvåspråkigheten enligt den nya universitetsinstruktionen (2010).

Konsistoriet godkände Helsingfors universitets tvåspråkighetsprogram år 1997. Programmets mål är att uppehålla och utveckla svenskspråkig undervisning, forskning och service vid universitetet. Enligt programmet bör varje fakultet göra upp ett tvåspråkighetsprogram. Veterinärmedicinska fakulteten har tillsvidare inte haft ett tvåspråkighetsprogram. För att etablera tvåspråkigheten som en integrerad del av fakulteten krävs att fakulteten binder sig vid att som helhet satsa på frågan. Därför grundades år 2009 en tvåspråkighetskommitté för att planera, utveckla och följa med tvåspråkigheten vid fakulteten. Kommitténs första uppgift är att göra upp ett tvåspråkighetsprogram som skall framställas för godkännande till fakultetsrådet.

2. Tvåspråkighet vid fakulteten – nuläge

Veterinärmedicinska fakulteten har årligen kring 30 svenskspråkiga studenter, vilket är c. 8% av totalantalet studenter. Det årliga intaget av svenskspråkiga studenter har under senaste år varierat mellan 1 och 7 studenter. År 2007 fick fakulteten utomstående finansiering för att grunda en första svenskspråkig professur. Enligt en inofficiell kartläggning (hösten 2009) finns det dessutom sju svenskspråkiga personer inom undervisnings- och forskningspersonalen (av vilka två är professorer), samt sex övriga professorer och lärare som kan ge handledning på svenska. På våren 2010 gjordes även en inofficiell förfrågan om vilka lärare som skulle vara villiga att undervisa på svenska. Av 51 lärare svarade 11 lärare 'ja', 15 lärare 'ja' (om de får stöd), eller 'ja', (men undervisningen blir lidande). Resten svarade nej (21) eller kanske (4).

Hittills har undervisningen vid fakulteten till nästan hundra procent givits på finska. Studenterna har haft möjlighet att skriva sina kandidatuppgifter på svenska och sedan höstterminen 2009 integrerades mognadsprovet i kandidatuppsatsen, vilket gör att fakulteten måste ge alla svenskspråkiga studenter möjlighet att få handledning för sin kandidatuppsats på svenska. Modersmålsundervisningen har ända till 2008 gått endast på finska, men sedan dess har det utvecklats parallell undervisning även på svenska. Från och med hösten 2009 kan de svenskspråkiga studenterna få en stor del av sin modersmålsundervisning på svenska.

Fakulteten får årligen tvåspråkighetsbidrag från centralförvaltningen för att utveckla den svenskspråkiga undervisningen vid fakulteten. Detta bidrag är beroende av hur många

studenter som utexamineras och varierar därför från år till år. År 2010 var bidraget c 11 000 € och år 2011 c 5000 €. Dessutom stöds tvåspråkigheten vid fakulteten av samarbetet inom Campus Vik och Gumtäkt. På Campus finns en centralt avlönad tvåspråkighetskoordinator och via campussamarbete kan vissa gemensamma kurser och aktiviteter (tex. studentrekrytering) organiseras.

Förutom den obligatoriska svenska språkundervisningen kan de finskspråkiga studenterna från och med år 2009 delta i en valbar kurs i talad svenska för veterinärer.

Det finns vissa behov för förbättring då det gäller tillgänglighet av informationsmaterial på svenska för studenter. Dessutom har det visat sig finnas svårigheter i att i alla fall producera svenskspråkiga tentfrågar på studenternas begäran.

3. Generella mål för tvåspråkighetsarbetet

Eftersom veterinärmedicinska fakulteten är den ända enheten i Finland som utbildar veterinärer bör vårt mål vara att utbilda tillräckligt svensk- och tvåspråkiga veterinärer för landets behov. Antalet svenskspråkiga studenter motsvarar väl andelen svenskspråkiga i Finland, men för att kunna försäkra en tillräcklig servicenivå på svenska i hela landet, krävs det att även en stor del av de finskspråkiga blivande veterinärerna kan utöva sitt yrke på båda språken. Det är dessutom viktigt att i framtiden i mycket högre grad stöda de svenskspråkiga studenternas kunskaper i yrkesterminologi på det egna modersmålet och att se till att vi även i framtiden rekryterar en tillräckligt stor andel svenskspråkiga studenter. Därför bör tvåspråkighetsarbetet fokusera sig på tre stora helheter inom undervisningen:

1. Förstärkning av de finskspråkiga studenternas kunskap och motivation att använda svenska inom yrkeslivet
2. Förbättring av möjligheterna för de svenskspråkiga studenterna att få undervisning på svenska och träning i yrkesrelaterad svenska.
3. Fortsatta och ökade rekryteringskampanjer i hela Svenskfinland
4. Förbättra attityden gentemot tvåspråkigheten vid fakulteten samt öka motivationen bland lärarna att undervisa på svenska

För att kunna utveckla den svenskspråkiga undervisningen och rekryteringen är det viktigt att utveckla stödfunktioner, administration och studentservice på svenska inom fakulteten.

För att främja studentrekryteringen och bilden av en äkta och levande tvåspråkig miljö är det viktigt att tvåspråkigheten även uppmärksammas i det material som fakulteten presenterar utåt, såsom via fakultetens webbsidor och pressmeddelanden.

5. Konkreta planer för att utveckla tvåspråkigheten vid fakulteten

1. Uppbyggande av ett positivt attitydklimat

För att upprätthålla en positiv attityd och motivation gentemot svenska vid fakulteten krävs att svenskan syns och hörs, på ett positivt sett, i det vardagliga livet. Svenskspråkig personal uppmanas att i större utsträckning använda svenska, även i diskussioner med finskspråkiga kolleger. Flexibel målmedvetenhet krävs för att skapa ett positivare klimat. Fakultetens lärare är redan nu överbelastade, så utvecklingen av tvåspråkigheten bör inte introduceras som ett obligatoriskt, och arbetsdrygt tillägg.

2. Undervisning

5.2.1 Ämnesundervisning på svenska

En del av den normala undervisningen bör i framtiden hållas på svenska. Studenterna vänjer sig ända från första året vid att undervisningen delvis går på svenska, och det klargörs att orsaken till detta är att stöda deras framtida möjligheter att jobba på båda inhemska språken. Viktigt är att se till att den svenska undervisningen fördelas på de olika ämnena och årskurserna. Målet är att varje läroämne erbjuder någonting på svenska. Svenskspråkiga lärare motiveras att undervisa på svenska alltid då detta är möjligt, både då de föreläser och då de håller smågruppsundervisning. En kartläggning över hur detta kan förverkligas och utvecklas görs årligen som en del av studieprogramplaneringen. Tvåspråkighetskommittén följer med och stöder planeringen. Kursevalueringen för de kurser som innehåller svenskspråkiga föreläsningar bör innefatta en fråga gällande hur studenterna upplever svenska som undervisningsspråk.

Som stöd för de finskspråkiga studenterna utvecklades sommaren 2010 en finsk-svensk ordlista där de olika undervisningsämnena är representerade. Ordlistan utvecklas enligt behov och resurser och finns på sidan: <https://wiki.helsinki.fi/pages/viewpage.action?pagelId=62443810>

Även i övrigt är det önskvärt att undervisningen i högre grad är tvåspråkig. Både lärare och studenter uppmanas att använda sitt modersmål i diskussionstillfällen och tvåspråkigheten bör framställas som något positivt och berikande, inte som ett språkpolitiskt tvång.

Varje år ordnas en valbar "språkbadskurs" inom varierande ämnen. Tanken med kursen är att erbjuda studenterna en möjlighet att studera ämnen som normalt inte undervisas i på fakulteten, eller ämnen inom vilka konkurrensen om studieplatser är stor.

För att öka utbudet av svenskspråkig undervisning, uppmanas lärare att bjuda in svenskspråkiga docenter eller gästföreläsare till sina kurser. En del av tvåspråkighetsbidraget kan användas för att underlätta detta.

Svenskspråkiga studenter garanteras möjligheten att få handledning för sin kandidatuppsats på sitt modersmål genom att en uppdaterad lista på svenskkunniga handledare publiceras årligen. Svenskspråkiga studenter uppmanas att även skriva sin licentiatavhandling på svenska om detta inte begränsar valet av ämne.

För att förbättra möjligheterna till klinisk undervisning på svenska utvecklas ett system för att stöda att svenskspråkiga kunder använder sig av svenska vid djursjukhuset. Personal och studenter förses med språkflaggor på namnskyltarna och då patienterna anmäler sig ges möjligheten att specifikt önska sig service på svenska. Möjligheter och behov av att specifikt rekrytera svenskspråkiga kunder utreds. Svenskspråkiga lärare uppmanas att hålla sina diskussioner, eller en del av dem, på svenska.

5.2.2 Svensk språkundervisning för finskspråkiga studenter och veterinärer

Den svenska språkundervisningen för finska studenter utvecklas i samarbete med språkcentret så att den i allt större grad är integrerad i ämnesundervisningen. På lång sikt borde språkundervisningen i svenska kopplas i största möjliga mån till de ämnesföreläsningar som hålls på svenska, både tidsmässigt och tematiskt, så att språkcentret erbjuder språkstöd innan/efter föreläsningarna inom det relevanta ämnet.

Kursen Talad svenska för veterinärer ordnas årligen och utvecklas för att bättre stöda de finskspråkiga studenternas yrkesrelaterade språkkunskaper och –motivation.

Den ovannämnda "språkbadskursen" utvecklas i framtiden tillsammans med språklärare så att den bättre stöder de finskspråkiga studenternas språkinläring. I mån om möjlighet erbjuds dessa kurser även som fortbildning för praktiserande veterinärer.

5.2.3 Modersmålsundervisning på svenska

Modersmålsundervisningen utvecklas så att de svenskspråkiga studenterna i framtiden får sin modersmålsundervisning på svenska. Modersmålsundervisningen integreras i mån av möjlighet i ämnesundervisningen på samma vis som för de finskspråkiga studenterna.

Undervisning i vetenskapligt skrivande bör i framtiden ges på både finska och svenska.

5.2.4 Övrigt

Studenters möjligheter att stärka sin tvåspråkighet gällande yrkesrelaterad terminologi stöds genom att utveckla den finsk-svensk veterinärmedicinsk ordlista. Terminologi från alla studiehelteter integreras i ordlistan och studenterna kan skriva ut listor på ord och fraser som är relaterade till specifika ämnen, djurslag och yrkesrelaterade situationer.

Studenter uppmuntras att utveckla sina svenska kunskaper genom att åka på utbyte till Sverige (och andra nordiska länder), genom att ta svenskspråkiga kurser inom t.ex. NOVA-nätverket.

Möjligheter och behov till att specifikt rekrytera svenskspråkiga praktikplatser utreds. Studenter uppmanas att utföra sin praktik i svensk- och tvåspråkiga miljöer för att träna sina praktiska språkkunskaper.

Bland annat genom att samarbeta med Sveriges lantbruksuniversitet utreds möjligheter för att förbättra utbudet av svenskspråkigt kurslitteraturutbud.

Tentfrågor bör alltid översättas till svenska om studenterna så önskar. För att minska på lärarnas arbetsbörda utvecklas ett system där lärarna i god tid får information om önskat tentspråk inför varje tenttillfälle. Varje lärare är ansvarig för att tentfrågorna översätts till god svenska vid behov, men fakulteten utreder möjligheter att hjälpa lärarna med översättning och kontroll av översatta frågor. Studenterna har rätt att få frågorna på både finska och svenska.

För att öka på studenternas motivation att använda svenska och för att förstärka nätverk mellan studenter inom Norden, uppmuntras studenter till samarbete med svenskspråkiga studentföreningar vid Helsingfors universitet (tex. Thorax, Agroforst) samt till studentsamarbete inom Norden.

5.2.5 Personalresurser

För tillfället har fakulteten en svenskspråkig professur. Inga andra öronmärkt svenskspråkiga tjänster existerar. För att öka möjligheterna för undervisning och strategisk utveckling av tvåspråkigheten vid fakulteten bör utredningar inledas för möjligheter att inrätta även en lägre lärartjänst (klinisk lärare eller universitetslektor) på svenska.

3. Administration och intern information

Alla essentiella officiella dokument, instruktioner etc., speciellt de relaterade till studierna finns på både svenska och finska.

Studenter har rätt att få service på svenska av fakultetens kansli.

Information om tvåspråkigheten och möjligheter att studera på svenska ges åt studenterna under orienterande veckan.

En separat webbsida för information om studier på svenska (för både finsk- och svenskspråkiga studenter) planeras och publiceras i samband med fakultetens webbsidor. Denna servicesida innehåller bl.a. information om kurser på svenska, en uppdaterad lista på lärare som kan handleda på svenska, en länk till Campus Vik och Gumbäcks svenska samsamarbetsgrupps sidor, information om tvåspråkighetskommittén och – programmet samt information om hur studenter kan få hjälp i frågor gällande tvåspråkighet. Dessutom innehåller sidorna en länk till den finsk-svenska ordlistan som är under utveckling.

4. Samverkan med samhället, bilden utåt och studentrekrytering

All fakultetens skyltning bör i regel vara på både finska och svenska. Fakultetens årsberättelse bör helt eller delvis översättas till svenska. Fakultetens hemsidor bör till stor del finnas även på svenska och uppdateringen bör vara aktiv. Fakultetens informatör gör beslut om vilka nyheter som översätts till svenska, nyheter bör komma ut på svenska flera gånger per år.

Fakultetens officiella broschyrer och övrigt pr-material finns även på svenska.

Fakulteten strävar till att bygga upp en aktiv informationslänk till den finlanssvenska dagspressen och ämnesrelaterade medier.

Samarbetet med svenskspråkiga intressegrupper (t.ex. Svenska Lantbruksproducenters Centralförbund) utvecklas.

Rekryteringskampanjer för att bibehålla och möjligen öka antalet svenskspråkiga sökanden planeras och utförs i samarbete med Campus Viks svenskspråkiga samsamarbetsgrupp.

6. Värkställande och uppföljande av programmet

	Tidtabell	Ansvariga personer	Uppföljning
Ämnesundervisning på svenska (grundutbildning)	2010 ->	Professorer med läroämnesansvar	Kommittén för studieärenden Tvåspråkighetskommittén
Språkbadskurser (valbara)	2010->	Professorer med läroämnesansvar	Tvåspråkighetskommittén
Talad svenska för veterinärer	2009 ->	Ansvariga läraren för kursen Studiekansliet	Tvåspråkighetskommittén
Ökad användning av svenska under kliniska studier	2011 ->	Djursjukhusets ledning Kliniska lärare med svenska som modersmål	Tvåspråkighetskommittén
Handledning av kandidatuppsatser på svenska	2009 ->	Studiekansliet Lärare med goda kunskaper i svenska	Kommittén för studieärenden Tvåspråkighetskommittén
Utveckling av den svenskspråkiga språkundervisningen för finskspråkiga studenter	2011->	Studiekansliet Språkcentret	Kommittén för studieärenden Tvåspråkighetskommittén

Utveckling av modersmålsundervisningen på svenska	2009 ->	Studiekansliet Universitetsläraren med ansvar för modersmålsundervisning på svenska	Kommittén för studieärenden Tvåspråkighetskommittén
Finsk-svensk ordlista för veterinärer https://wiki.helsinki.fi/pages/viewpage.action?pageId=62443810	2010 ->	Ordlistans grundare och upprätthållare	Tvåspråkighetskommittén
Uppmuntran till utbyte inom Norden	2010 ->	Planeraren för internationella ärenden	Tvåspråkighetskommittén
Översättning av tentfrågor till svenska*	Fortgående	Professorerna med läroämnesansvar	Tvåspråkighetskommittén
Översättning av centrala dokument till svenska	Fortgående	Studiekansliet Kansliet	Tvåspråkighetskommittén
Information till studenter om tvåspråkighet under orienterande veckan	2009 ->	Studiekansliet	Tvåspråkighetskommittén
Webbsida med info om tvåspråkigheten	2011 ->	Web-sideansvarig Tvåspråkighetskommitténs sekretare Fakultetens informatören	Tvåspråkighetskommittén
Information om fakulteten på svenska (bilden utåt)	Fortgående	Studiekansliet Kansliet	Tvåspråkighetskommittén
Rekrytering av svenskspråkiga studenter	Fortgående	Studiekansliet Campus Viks samarbetsgrupp	Tvåspråkighetskommittén

* se tentfrågeinstruktioner i bilagan

7. Tvåspråkighetskommitténs framtida uppgifter

Tvåspråkighetskommittén sammanträder minst 2 gånger per år. Till kommitténs uppgifter hör:

1. Uppföljning av programmets förslag och rapportering till fakultetsrådet en gång per år.
2. Uppdatering av programmet (vart fjärde år, eller enligt behov)
3. Diskussion av och uttalanden gällande akuta frågor relaterade till tvåspråkigheten (enligt behov)

Bilaga:

1. Tvåspråkighetskommitténs förslag till instruktioner för språkanvändning inom tentamina

Liite 1: (ska översättas på svenska på hösten 2011)

Eläinlääketieteellinen tiedekunta: Ohje ruotsinkielisten tenttikysymysten laadintaan

Helsingin yliopisto on maan ainoa kaksikielinen monitieteinen yliopisto, ja sillä on valtakunnallinen vastuu eläinlääkäreiden kouluttamisessa ja siten myös tärkeä rooli ruotsin kieltä ylläpitävänä ja kehittäväenä instituutiona.

Tenttikysymysten – ja vastausten kieli

Yliopiston johtosäännön mukaan opiskelijoilla on oikeus saada tenttikysymyksensä joko suomeksi tai ruotsiksi. Heillä on myös oikeus vastata suomeksi tai ruotsiksi. Koska melkein kaikki opetus tiedekunnassamme on suomeksi, on tärkeätä, että ruotsinkielisiä opiskelijoita kannustetaan kirjoittamaan tenttivastauksiaan (ja muita vastaavia opintoihin liittyviä suoritteita) ruotsiksi. Tätä kautta voidaan tukea heidän mahdollisuuksiaan ja motivaatiotaan kehittää ammattisanastoa omalla äidinkielellään.

Opiskelijoiden on ilmoittauduttava koko vuoden kursseille viimeistään 30.9. Kurssi-ilmoittautumisen yhteydessä opiskelija merkitsee weboodissa haluamansa tenttikysymysten kielen. Osallistujalistasta opintojakson opettaja näkee jo syksyllä, onko tenttiin tulossa ruotsinkielisiä opiskelijoita. Uusintatenteissä tilanne on haastavampi ilmoittautumisajan päättyessä vasta viikkoa ennen tenttiä.

Jos tenttiin on tulossa ruotsinkielisiä opiskelijoita, kirjoitetaan tenttikysymykset samalle paperille sekä suomeksi, että ruotsiksi. Koska sanasto voi olla ruotsinkielisille opiskelijoille osittain vierasta ruotsiksi, on suomenkielinen tenttikysymys välttämätön varmistamaan, että opiskelijat ymmärtävät kysymyksen oikein. Jotta ruotsinkielisestä kysymyksestä olisi todellista apua ruotsinkielisten opiskelijoiden ymmärtämiselle ja oppimiselle, on tärkeätä, että käänös tehdään huolella ja oikein.

Opiskelijoiden tulee vastata tentteihin joko suomeksi tai ruotsiksi. Vastauksien tulee olla sujuvaa kieltä, ja niissä **ei saa käyttää suomea ja ruotsia sekaisin**. Sekakielen käyttäminen heikentää vastausten ymmärrettävyyttä ja selkeyttä, ja voi siten vaikuttaa kysymyksen arvosteluun negatiivisesti. Sen sijaan on täysin hyväksyttävää kirjoittaa yksittäisiä asiatermejä toisella kielellä, mikäli opetus on sillä kielellä annettu, ja ellei opiskelija tunne kyseistä sanaa toisella kielellä.

Tenttikysymysten kääntäminen

Oppiaineiden esimiehille jää tehtäväksi miettiä, miten tenttikysymysten kääntäminen käytännössä hoidetaan. Pääasiassa kunkin opettajan tulee itse kääntää kysymykset. Jos oppiaineessa on ruotsinkielinen henkilö, voi hän itse halutessaan kääntää/tarkastaa muiden kysymyksiä, mutta tämän työn on mahduttava henkilön 1600 tunnin työaikaan ja siitä tulee sopia esimiehen kanssa. Ketään ei kuitenkaan voida velvoittaa kääntämään toisten tenttikysymyksiä.

Mikäli oppiaineessa halutaan maksaa ulkopuoliselle kääntäjälle on käännöstyön kustannukset mahdutettava oppiaineen budjettiin. On mahdollista koota myös kysymyspankki ja lähettää kerralla isompi määrä kysymyksiä käännettäväksi. On pidettävä huoli siitä, että kääntäjä on luotettava, eivätkä kysymykset pääse vuotamaan opiskelijoille. Tenttikysymyksiä ei voida lähettää kielikeskuksen kielipalveluihin käännettäväksi, koska kielikeskuksen kääntäjät eivät ole perehtyneet eläinlääketieteelliseen sanastoon vaan hallinnollisiin teksteihin. Kielikeskukseen voi kuitenkin lähettää tenttikysymyksiä kielentarkastukseen. Olemme sopineet asiasta kahden tarkastajan kanssa. He ovat Puck Sumelius (puck.sumelius@helsinki.fi) ja Teresia Ijäs (teresia.ijas@helsinki.fi). Tarkastettava teksti lähetetään heille sähköisesti. Lisäksi ilmoitetaan osastolta/oppiaineesta tukihenkilö/lista tukihenkilöistä, jolta/joilta tarkastajat voivat kysyä sisältöä koskevia kysymyksiä.

Tiedekunnan kv-suunnittelija tekee opettajille syksyisin kyselyn, jossa selvitetään, moniko opettaja tarvitsee vuoden aikana kielentarkastuspalvelua. Tämän jälkeen tenttiaikataulu lähetetään tarkastajille, jotta he osaavat valmistautua tarkastustöiden saapumiseen. Tarkastajat pyrkivät tekemään työn mahdollisimman nopeasti, mutta lopullinen aikataulu riippuu aina heidän työtilanteestaan.

Kun tarkastajille lähetetään tekstiä tarkastettavaksi, kv-suunnittelijalle(janna.koivisto(at)helsinki.fi) lähetetään viestistä kopio ja merkkimäärä. Suunnittelija lähettää kootusti tiedot työselostuslomakkeella kielipalveluihin. Tarkastus maksaa sähköisenä 14 euroa/sivu (1560 merkkiä). Maksusta vastaa kyseinen oppiaine.

Lisätietoja: suunnittelija Janna Koivisto, janna.koivisto(at)helsinki.fi, puh. 09 191 57156